

doc. dr. sc. Marko Medved, predavač crkvene povijesti na Teologiji u Rijeci i recenzent knjige o Botterinijevoj Kronici

Izvor za daljnje proučavanje lošinjske povijesti

U ski krug poznavatelja povijesti Veloga Lošnja znao je da rukopis, izvornoga naslova *Della Storia Civile e Cronologica della Terra sive Castello di Lossin Grande, nella Dalmazia, ventilata nell'Anno 1791.*, postoji. Neki su ga historiografi koristili i prepisivali. Do sada se nalazio u nekoliko prijepisa u tri arhiva. Te različite varijante trebalo je obraditi i interpretirati. Velika je zasluga priređivača dr. sc. Franje Velčića što je uspješno obradio tekst. Na temelju višegodišnje komparacije Velčić je odredio najprihvatljiviju strukturu i redoslijed u tekstovima Kronike.

Višegodišnji rad kojim je Velčić pripono ovome poslu motiviran je, vjerujemo, mjestom rođenja priređivača, ali i njegovim stručnim interesima. Naime, on je rođeni Cresanin, ali je i istaknuti svećenik Krčke biskupije i crkveni povjesničar te profesor.

Botterinijeva Kronika daje sveobuhvatni prikaz prošlosti ovoga kraja. Ne piše samo o Velome Lošnju već i o Osoru, Cresu i lošinjskim naseljima, podrijetlu imena, geološko-biološkim karakteristikama toga područja, s čime su u vezi i djelatnosti kojima su se žitelji toga kraja bavili. On obraduje genezu, tj. radanje, na kraju 13. stoljeća onoga što danas poznajemo kao toponim Veli Lošinj, kao i komunalne granice između Maloga i Veloga Lošnja. Tu

su i posebni dijelovi posvećeni istaknutim obiteljima poput Ragosini (Ragužinić), Botterini, Petrina, Budinić, Bonicelli, Scarpona (Krelić), Melada, Da Leva, Fedrigo, Stuparović (Stuparić), Baričević, Supranić, Šimičić (Simicic), Župar, Pizzetti i Neretić (Nerenta). Našle su svoje mjesto i neke posebne epizode iz prošlosti poput prepada i pljački uskoka iz 1614. godine. Pišući povijest Veloga Lošnja Botterini svoju pažnju usmjeruje na temeljne danosti prošlosti ovoga kraja. Čini to najčešće na kronološki način, donoseći podatke iz civilne i crkvene spomenice.

Interes Botterinija prema crkvenoj povijesti Veloga Lošnja je velik, a prostor koji ova kronika daje Katoličkoj Crkvi i crkvenim strukturama je značajan. Botterini dobro uočava o kojim to crkvenim ustanovama valja donijeti podatke, kao i način na koji valja objasniti njihovo djelovanje. Pritom autor na više mjesta daje primjerenom mjesto patronatu. On donosi podatke o župnoj crkvi i drugim crkvenim objektima. Tu je kronološki popis dušobrižnika, župnika i kapelana Veloga Lošnja. Među crkvenim strukturama ističe se Kaptol, odnosno zajednica svećenika-ruralnoga kaptola. Veli Lošinj je, dakle, pripadao Osorskoj biskupiji, zbog čega Botterini donosi i podatke o osorskim biskupima. Autor piše o misnim za-

kladama u 17. stoljeću. Na više mjesta zaokupljen je mjestom i djelovanjem bratovština u životu Veloga Lošnja...

... Botterini ne donosi potpunu znanstvenu aparaturu i fusnote koje omogućuju daljnju provjeru podataka. Priređivač izričito to tvrdi dok u uvodu objašnjava kako Kronika nije napisana prema suvremenim kriterijima povijesnih znanosti, ni kritički ni znanstveno. To Botterini nije ni mogao učiniti jer se svijest o onome što danas smatramo historiografijom ustalila tek u 19. stoljeću. Ipak autor vrlo često citira razna vrela poput ugovora, statuta, arhivalija iz osorskoga (općinskoga i biskupijskoga) te župnoga arhiva u Velome Lošnju. Među tim spisima mnogo je onih koji danas nisu dostupni jer su u međuvremenu nestali. Botterini koristi i tiskane radove, među kojima nekoliko vrijednih naslova onoga vremena.

Moguće je da Botterini nije u svemu u pravu, što će budući povjesničari Veloga Lošnja znati procijeniti. No bilo koji budući ozbiljan historiografski rad neće više moći zaobići ono što donosi Botterini. Objavom ove povijesti Veloga Lošnja, zahvaljujući priređivaču Franji Velčiću, šira javnost, od znanstvenika do svih ljubitelja lokalne povijesti, ima na raspolaganju vrlo vrijedan izvor za poznavanje prošlosti kao i za daljnje proučavanje povijesti ovoga kraja.

Ovaj prilog temelji se na knjizi *Botterinijeva kronika Veloga Lošnja iz 1791. godine*. Botterinijevu kroniku je preveo i za tisak priredio mons. dr. Franjo Velčić. Nakladnici su **Krčka biskupija i Katedra Čakavskoga sabora Cres-Lošinj**. Pokrovitelji knjige su **Primorsko-goranska županija, Grad Mali Lošinj, TZG Mali Lošinj, Jadranka d.d. Mali Lošinj, Lošinjska plovidba Holding d.d. Mali Lošinj, Zorović Maritime Services Ltd. Rijeka**

Za narudžbu knjige obratite se putem kontakt obrazca Katedre na: www.katedra-cres-lostinj.hr

Impressum

Nakladnik **Novi list d.d. Rijeka**, urednik priloga **Bruno Lončarić**, grafičko oblikovanje **Marlena Kršul-Travašić**, obrada fotografija **Deniza Hrvatina, Dolores Ilić**, tiskano u Novom listu, 26. veljače 2018.

POKROVITELJI

GRAD MALI LOŠINJ

O prevoditelju i priređivaču Botterinijeve Kronike

Franjo Velčić rođen je 1954. godine u Cresu. Studirao je teologiju u Rijeci i Zagrebu. Na Fakultetu crkvene povijesti Papinskoga sveučilišta Gregorijana u Rimu doktorirao je s temom iz povijesti Krčke biskupije: Biskup Ivan Antun Sintić (1754. – 1837.) i povijesno-crkvena zbivanja na području Krčke biskupije.

Svećenik je Krčke biskupije i predavač crkvene povijesti i patrologije na Teologiji u Rijeci, područnom studiju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u znanstvenonastavnom zvanju docenta. U Biskupiji obavlja službu generalnoga vikara te voditelja odjela za arhive i knjižnice pri Uredu za crkvenu umjetnost i kulturna dobra Krčke biskupije.

Autor je i koautor više stručnih i znanstvenih radova.